

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzema ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Državnopravni program in Slovenci.

Meseca septembra lanskega leta je bil na Dunaji nekak shod, pri katerem so se bili udeležili zastopniki konservativno-federalistične stranke. Kolikor je nam znano, od slovenske strani nikdo nij bil poslan ali prostovoljno šel k temu shodu.

Ta zbor se je posvetoval o državnopravnem vprašanju in se zedinil o nekaterih točkah, katere so bile potem kot program „državnopravne avstrijske stranke“ po časnikih razglašene, in sicer najprej v graški „Tagespošti“ in še le potem popravljen v „Vaterlandu“. Tudi mi smo v svojem listu ta program omenili, ker se nam je vsakako važen zdel kot izjava nemške konservativno-federalistične stranke. Da bi pa ta program za nas Slovence kedaj mogel veljaven biti, to se nam niti sanjalo nij.

Na enkrat beremo na svoje začudenje v „Slov. Gospodarji“: „Mi štajerski Slovenci se hočemo krepko držati državnopravne stranke nemških sodeželanov.“ Tudi „Novice“ kličejo volilce k prihodnjim direktnim volitvam pod praporom „državnopravne stranke.“

En del slovenskih listov je tedaj pustil narodni program in hoče na mestu tega Slovincem vsiliti po vsem drugi, **nenarodni**, pri kovanju katerega niti eden slovenski zastopnik nij bil navzočen. Nobe-nemu časniku ne moremo braniti, da si kuje svoje programe, jih zagovarja in brani; torej tudi „Slov. Gosp.“ in „Novice“ lahko, kolikor jim drago, koristi programa državnopravne stranke poudarjajo in ga tudi lahko za svojega proglašajo.

Vse drugo pa je, kdo izmed Slovencev stoji na strani tega programa, kateri slovenski

zastopniki, katera društva so ga sprejeli, da „Slov. Gosp.“ tako odločno reče: Mi štajerski Slovenci se bodemo držali tega programa in tudi „Novice“ blizu enako govore.

Na to vprašanje se odgovor prav kratko glasi: Dozdaj niti narodna večina kranjskega deželnega zbora, niti deželni poslanci goriški, niti štajersko-slovenski, niti tržaški, niti koroški, niti istrijski nijso programa državnopravne stranke sprejeli.

Dozdaj je kljub izjavam „Slov. Gospodarja“ in „Novice“ za vse Slovence veljaven še zmirom samo **narodni** program, katerega prva točka je zedinjenje vseh Slovencev. Nasproti pa II. točka državnopravnega programa terja integriteto (nerazdeljivost) vseh posameznih kraljestev in dežel, tedaj ravno nasprotje naših narodnih želj. —

Za naš narodni program so se izrekli vsi postavno izvoljeni slovenski poslanci v vseh slovenskih deželah, tudi g. Miha Herman v Gradcu; za zedinjenje Slovencev so l. 1869. štajerski Slovenci odposlali deželnemu zboru nad sto peticij od postavno izvoljenih občinskih odborov in okrajnih zastopov; pritrnilo je našemu narodnemu programu več nego 150.000 Slovencev na velikanskih taborjih; vsa slovenska politična društva so storila resolucije v smislu narodnega programa; vse slovensko časopisje je vsaj dozdaj stalo na stališči narodnega programa. Ako v čem, smo v tem programu bili edini vsi Slovenci.

Čemu se nam zdaj hoče podirati? Čemu na mestu tega, kar je ves slovenski narod spoznal za pogoj svojega obstanka in razvitka, skušamo postaviti nekaj novega, ka-

tero, da-si novo, vendar nij dobro. Ta poskus se nam zdi nevaren in bode vodil k največjemu razporu.

Sicer pa tudi dozdaj še ne vemo, kdo je pristopil izmed opozicije državnopravnemu programu. Kaže se, da edino ona stranka, katere glasilo je „Vaterland“. En del iskrenih katoličanov na Avstrijskem od tega programa nič neče vedeti.

Na Češkem in Moravskem so se Čehi naravnost proti njemu izrekli. Weiss-Starkenfels pa in njegovi nemški pajdaši nam nijso merodajne osebe, da bi mi njim na ljubo žrtvovali svoje narodno pravo in si zanje prste opekali v vsem.

Toliko v sporazumljenje. O priložnosti bomo dokazali, zakaj se Slovenci ne morejo poprijeti programa državnopravne stranke, ako si sami nehte podpisati mrtvaški list.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. maja.

Klub **galiških** poslancev je v konferenci 10. t. m. sklenil, izvoliti centralni volilni odbor 20 udov, od katerih bode 11 v Lvovu agitacijo za vzhodno Galicijo, 9 v Krakovu agitacijo za zapadno Galicijo vodilo. Obema odboroma je pripuščeno, druge volilce v odbor sprejeti. Potem so zbrani poslanci po večini glasov izrekli, da je po njihovem mnenju koristno, pri sejah direktnega državnega zbora udeležiti se. — V drugem shodu volilcev je dr. Smolka a ostro obsojeval centralistično stranko, katera je kriva vednega boja vseh proti vsem. Smolka dalje povdarja potrebo, da morajo vse narodne stranke solidarno postopati, ako tudi nijso v vseh točkah ene in iste misli. Le tako bode mogoče ustavljati se pretečemu centralizmu.

Listek.

O ženski omiki.

Da se možje od izobraženih žen mnogo naučiti morejo, to se ne da tajiti. Da-li se žene od možev učiti morejo, to naj one same odločijo. Da je mnogo žen, od katerih se možje ničesar ne morejo učiti, to je ravno tako žalostno kakor resnično. Ali v sedanjesti so žene jako gibčne in usiljajo se noter v angleški parlament in gori do kapitola v Vašingtonu. Povsod ustanavljajo izobraževalna društva, sklicujejo zборе, obiskujejo vseučilišča, spisujejo knjige in časopise — in če se pogleda v posojilne knjižnice, vidi se, da čitajo gospé najnespametnejše reči najrajše, da, skoraj izključljivo. Njihovo gibanje napreduje vsakako, ali, žalostna resnica je, da mi možje lahko prebrojimo žene, od katerih bi se bili v življenju kaj več naučili, nego — izkušnje. Mi smo ženam go-

tovo za vsako duševno izpodbujo hvaležni, a najljubše pa nam je vendar pri njih — dobro srce in lepo vedenje. Duh se ne razodeva vedno po učenosti, temuč mnogokrat po nazorih o raznih rečeh. Vse, kar se človek nauči, je njegova najboljša imovina, ali poleg naučenega znanja ne sme lastnega svojstva izgubiti, veliko menj pa žena, ker njena vlastitost temveč velja, čemveč se duševno razvije. Naše lepoznanke žene se večkrat tako vedejo, da bi človek menil, da v hlepenji po izobraženosti iz samega učenja — učiti se pozabijo, to je, one hočejo najprej duhovite gospé in samo postransko dobre žene in matere postati. Da se mora oboje zediniti, da celota postane, to malokatera pomisli. Žena ne sme biti stvarjenje penzionatskih znanosti, nego življenja, toda matadorji pretiranega ženskega postavlja jo takšne kašipote, po katerih se proti naj-labšemu cilju v življenju jadra. Oglejmo si malo, kaj se v odgajališčih mladih deklic učijo in kaj Fanni

Leewald, prorokinja ženske emancipacije, zahteva, da bi se deklice učiti morale.

Tu je tedaj: angleški, francoski in italijanski jezik. Razen tega latinščina in grščina. Potem naravoslovje, kemija, fizijologija in zvezdoznanstvo. Dalje posebno rastlinstvo, živalstvo, prirodoslovje. Splošno znanje zemljepisja in zgodovine, statistika in narodno gospodarstvo. V praksi dobé mlade gospice od vsacega predmeta en grizljaj, katerega, če na četiri mesece iz odgajališča pridejo, davno prebavijo, ne da bi še daljno potrebo znanosti čutile. Zdaj pa še nij glasbe, niti risanja, poduka v poeziji, niti slovstvene znanosti. Tudi manjka v učilnem načrtu občinska, osnovna, tiskovna, volilna in — brambovska postava! Če si tedaj deklica kak poseben poklic, umetnost ali strok izvoli, mora zopet od spredaj začeti. In potem, če se omoži, kar jej vendar želeti hočemo, še nij juhe kuhala, niti sočivja ali pečenke pripraviti se navadila.

V ogerski poslanski zbornici je Iranyi vlado interpeloval zavoljo suspendiranja banke akte. Finančni minister Kerkapolyi precej odgovarja: „§. 20. ogersko-avstrijske trgovinske pogodbe pravi, da delniško društvo, ki hoče svoje delovanje na polje druge državne polovice razširiti, treba za to dovoljenja dotične državne vlade. O sami modifikaciji pravi, da obstoječega podvzetja paragraf ne govori; vendar je logično, da ima v to tudi ista norma veljati. V tem smislu je avstrijska vlada zaradi narodne banke vprašala ogersko vlado, katera je odgovorila, da bode Ogerska tudi po nameravani modifikaciji bankinih aktov v dozdanih razmerah ostala, torej proti dotični naredbi dunajske vlade nič ugovarjati nema.“ Iranyi prosi, to reč za jutri ali pojutranjem na dnevni red postaviti. Finančni minister Kerkapolyi sklicuje se na hišni red in zahteva takojšno rešenje. Zbornica mu pritrdi. Iranyi potem izreče, da je z odgovorom Kerkapolyia nezadovoljen. Iz državopravnih in narodno-gospodarskih razlogov ogerski vladi nij bilo dovoljeno, za na Ogerskem nepriznana banko se potegniti, ki niti nij sama za suspedovanje bankinih aktov prosila. Naj se le podpira tuji švindelnar stroške Ogerske (?) Zahteva, da se ta zadeva za jutri ali pojutrajšem na dnevni red postavi. Kerkapolyi replikuje: Ogerska vlada nij bankino vprašanje diskutirala ali omenila, nego samo rekla, ona ne ovira nič. Odgovor ministra se potem s 108 proti 100 glasovom na znanje vzame.

Rumuni na Ogerskem se imajo, kakor mi Slovenci, boriti za svoje narodne pravice. Po celi okrajini poprejšnega rumunskega graničarskega polka je v šolah nemški jezik učni. Ko je minister Trefort nedavno prišel v mesto Karansebes, prosila ga je deputacija tamošnje nemške kolonije, naj tudi zanaprej povsod nemški jezik ostane kot učni v šolah. Zoper to protestujejo Rumunci ter zahtevajo vpeljavo rumunskega jezika. Njih organ „Federatiunea“ pravi: „Rumuni v tem slučaju ne bodo molčali, kakor so militarčno morali molčati, dokler so bili graničarji in od Nemcev germanizovani. V naših rumunskih šolah smo mi Rumuni gospodujoči — tukaj ne bomo trpeli azijskega magjarskega idioma, pa še manj nemškega jezika. Tukaj nam nobeden tujec nema ugovarjati in nam tudi ne bode, dokler nas vodi zavest svojih narodnih pravic.“

Vnanje države.

Ruski listi menijo, da bode imelo snidenje cesarjev v Petrogradu za Rusijo ugodne nasledke, ker dobi Rusija tako prosto roko na vshodu. V Petrogradu biva sedaj g. Smolar znani literat lužiških Srbov, da dobi na Ruskem pomoči ka bo mogel ustanoviti za lužiške

Srbe narodno tiskarno v Budišinu. Nij dvomiti da bodo Rusi podpirali to podvzetje ter pomagali s tem svojim slovanskim bratom. kateri, akoravno na vseh straneh od Nemcev obdani, se vendar vztrajno bore za svoj obstanek.

O približevanju **Rusov in Poljakov** pišejo „Birž. Véd.“ celo vrsto uvodnih člankov. V enem poslednjih pravijo med drugim: „Oziroma odkritosrčne sprave z Rusijo se mora poljska socijalnost nepogojno enkrat za vselaj težnji po samostojnem političnem življenju na korist ruske države odpovedati. Ona mora za večne čase mrženje zoper naše politične organe pustiti, z nami v eno nerazdeljivo telo se združiti, naših interesov in tendencij se navzeti in resnično vzajemno politično življenje z nami začeti. Da ne sprejmó ta temeljni princip, ostane misel racionelne in trajne sprave samo igranje fantazije.“

V **Rumuniji** je za premembo zopet enkrat odstopilo ministerstvo Costaforu, ki je imenovan za poslanca na Dunaji. Naslednik mu bode Lascar Catargi, ud začasne vlade leta 1866. Ministerstvo vnanjih zadev pa je prevzel Boeresco, do sedaj ud državnega sveta. Sicer pa se ta domèna Hohenzollerjev ne odlikuje z družim, nego k večemu s kako ustajo bivolarjev.

Francoska narodna skupščina se zopet snide 19. t. m. Kakor se kaže, bodo monarhisti zopet skušali izpodkopati Thiersa in republiko. Volili so poslednje dni odsek šestereh udov, kateri ima napraviti načrt za njihovo nadaljne postopanje. Nasproti pa se čezdalje bolj množijo izjave, ki terjajo razid sedanje narodne skupščine. Skoraj vse dopolnilne volitve so se vršile v tem smislu.

Na **Španjskem** je bilo pri volitvah za ustavodajne kortese izvoljenih prvi dan 308 federalistov in kakih 40 poslancev družih strank. Vse kaže na to, da izpadejo tudi nadaljne volitve v tem smislu. Na vsak način bodo imeli odločni republikanci veliko večino v novi narodni skupščini. Španjski narod je s tem prvokrat v polni svobodi pokazal, kakošno vlado hoče imeti. Radikalni zarotniki permanentne komisije so šli večjidel na Portugalsko, kjer je sedaj glavno zbirališče vseh vladnih protivnikov. Monarhične vlade kažejo zopet svojo miroljubnost s tem, da dajo zarotnikom zavetje. —

Po najnovejših poročilih so zmagali pri volitvah za ustavodajne kortese republikanci z zmagalno večino. Pomembe tega dogodjaja ne prezira noben list. Volitve so se vršile v polni svobodi. Sedanji španjski voditelji so to razglasili še v predvečer volitev, in ker so doslej še v vsaki zadevi resnico govorili, ako je tudi grenka bila, jim moramo verjeti. Naloga ustavodajne skupščine bode,

da dade novi republiki upravo. Da se to zgodi v redu, je po vseh dosedanjih dogodkih soditi gotovo. Nad legalnostjo španjske republike tako ne dvomi nihče več, razen kakega starega diplomatičnega polimanega kebra. Na Kubi je padel glavarnik upornikov Ignacio Agromonte. Ako republikanska vlada še ta otok ohrani, potem je res obudovanja vredna.

Italijanska zbornica poslancev nadaljuje posvetovanje o odpravi samostanov. Do sedaj je govorilo že dvanajst govornikov za in proti omenjeni postavi, a razen ministra Visconti-Venosta, ki je dobro pojasnil stališče vlade v tej zadevi, nij nobeden govornikov povedal kaj posebnega. Zbornica se je vsled tega že naveličala dolgih govorov. Vpisanih je sicer še trideset govornikov, a sklenila se bode najbrže glavna debata v kratkem. Živahnejši razprave pa bodo pri posameznih točkah omenjene postave, posebno pri odstavku II. ki zadeva odpravo hiš redovnih generalatov. 30—40 poslancev desnice je baje sklenilo, glasovati z levico zoper vladni predlog, ker se jim zdi preveč polovičarski. Po tem takem bode težko sprejet, ako se gospodje desničarji v zadnjem trenutku zopet ne premislijo. Po deželi pa se množijo demonstracije za popolno odpravo. V Neapolu je bil 11. maja napovedan shod zaradi tega, katerega je pa prefekt prepovedal. Ker radikalni listi vsled tega zelo razdraženo pišejo, je bil 12. t. m. glavni urednik lista „Capitale“ zaprt. Ne ve se še, kako stvar izpade, vsakako pa je želeli, da se to vprašanje, katero dela Italiji toliko preglavice, pošteno reši. Avstrijski škofje so poslali Andrašiju adresse, ka naj stori v tej zadevi diplomatske korake v Rimu. A Andrašij jim na to nij odgovoril, nego je prijavil v „P. Lloyd“, da se mu zdi postopanje italijanske vlade povsem korektno.

Na **Pruskem** je odstopil minister trgovine grof Itzenplitz. Naslednik mu bode Achenbach, ki je bil do sedaj tajnik v ministerstvu trgovine. To spremembo so pruski listi že več časa napovedovali, ker je bil Itzenplitz pri znanih barantijah poslanca Wagenerja hudo kompromitiran. Sedaj pa je pripravljavno preiskavanje proti Wagenerju dokončano in začela se je disciplinarna preiskava. Vsled tega je moral odstopiti tudi Itzenplitz, izgled ministerske nepoznanosti in zanikarnosti. Žaloval baje ne bode nihče po njem. Odstopil pa je baš v pravem času, ker bode zbornica poslancev sedaj dovolila 120 tolarjev za izdelavo pruskih železnic, kar bi se sicer ne bilo zgodilo.

Nemški zvezni svet je sklenil, da se razširi prepoved, po kateri ne smejo Jezuiti

(Dalje v prilogi.)

Mi nemamo ničesar zoper to, da deklica svoj duh kolikor mogoče razvije. Nam še to le koristi. Ali v življenju nij vsem enaka osoda odločena, in neusmiljena potreba zahteva večkrat nepomenljive, priproste stvari silneje, nego bliščeče. Torej se ta priprosta, a večkrat toliko važna reč ne sme kot nepotrebna na stran riniti. Kaj koristi možu, kateri sicer ženo in družino preživeti mora, če žena jezike celega sveta govori, a srčnega govora ne razume, ki nam pravi, da se tudi v skromnem krogu more srečno živeti, če se le dobro gospodariti zna. Tuji jeziki so gotovo koristni, samo da se poleg jih hiša ne zanemari in ljubezen do naših dragih — mrtev jezik ne postane.

Kaj koristi možu aritmetika in matematika svoje žene, ako je številka dohodkov nizka, med tem, ko ona dvakrat toliko porabi. Algebra mu nič ne pomaga, ako zveza obeh nij popolna in žena v gospodinjstvu v za njem jemlje. Zemljemerstvo bi že prav bilo, ko bi žena tudi moko,

jajca in maslo pravilno meriti in pravo mejo med dohodki in stroški določiti vedela. V fiziki se je vendar naučila, koliko stopinj gorkote je potrebno, da se jajca ali govedina skuha. Rastlinslovje je gotovo lepa študija, po kateri se baš zelje in kapusta razločevati uči? Tudi fizijologija se nam dopade, če žena ne kupi mrtve ribe za živo. Živalstvo mora pač tudi učiti, kako se pri mesarji in prodajalci divjačina dobro in po ceni kupuje in da se odrta mačka ne jemlje za zajca. Štatistika daje pač vendar tudi pregled celega gospodarstva. Narodno gospodarstvo nam je poleg dobrega hišnega gospodarstva že po volji. In kemija? Moj Bog! mlada deklica bi se vendar ne imela z ločitvami in kemičnimi razpravami pečati, ker se utegne na „poskušnje srca“ navaditi. Zvezdoslovje nam more tudi dovoljno biti, če je žena sama dobra zvezda hiši, ter v nji zvezda ljubezni ne zatone, in če žena možu v mračnih urah prevarjenja, spodletanja,

zvezdo upanja poiskati pomaga. Glavna stvar pa je, da žena donese zdravo modroslovje za življenje in tudi nekoliko poezije v moževo hišo in tudi inači se ta dva faktorja v življenju ne smeta zavreči.

Sicer pa naj se deklice učé, do česar imajo veselje, poželjenje in priložnost, ker človeška znanost je njegov najdražji zaklad. Zdravo razvit razum jim bode pravo zadeti pomagati; zaviti in napačno izobražen um pa prouzroči nezadovoljnost in razpalost sam soboj in zahteva reči, katerih življenje vselej dati ne more. Človeško lovljenje po znanju še nij znanje samo, in kdor se ene stvari dobro nauči, temu več koristi, nego če se deset rečij slabo nauči. Naše vrednosti ne poviša, koliko reči se lotimo, nego kolikor jih obdržimo. Tudi brez latinščine in grščine je žena lahko zelo duhovita, kakor tudi brez zvezdoslovja; da si ravno nikomur nečemo odsvetovati, takšnih predmetov se učiti, če se poleg tega najbližjega in najpotrebnejšega za življenje — ne pozabi.

bivati na Nemškem, tudi na druge cerkvene društva, katere so podobne Jezuitom. Za sedaj je zaznamovanih pet tacih redov, a zvezni svet si je pridržal pravico, da raztegne poznejši prepoved tudi na druge redove.

Povedali smo ob svojem času, da je poznanski nadškof Ledohovski ukazal suspendiranim učiteljem veronauka, da naj podučujejo učence privatno, da se s tem prepreči nemškutarska vladna naredba. Pruska vlada je nato poslala svojim uradnikom povelje, ka naj privatno podučevanje veronauka uradno zabranijo. Po poročilih pruskih listov pride cesar Viljem 29. t. m. na Dunaj k svetovni izlozbi, ter ostane ondi 8 dnij. Našel bode pač lepe reči!

Dopisi.

— r **Iz Gorice** 14. maja. [Izv. dop.] (Pruski fanatizem na tukajšnji c. kr. gimnaziji.) „Slov. Narod“ je že o priložnosti, ko je poročal, kako je neki fantalinški doktorček v šoli v pričo slovenskih in italijanskih dijakov nas Slovence imenoval „bastardenvolk“, izrečno poudarjal, kako napet greben nosijo nekateri tukajšnji c. kr. profesorji nemškega rodu. Kakor se kaže, se tem pruskim fanatikom premalo pod prste gleda, kajti sicer bi bilo nemogoče, da bi bil drug profesor slovenski jezik spet tako sramotno zaničeval, kakor je te dni storil v enem nižjih razredov, v katerem sede sami Slovenci in Italijani. Dogodba je vredna, da si jo zapomnimo.

Med. dr. Rojec v Gorici nema samo lepe navade, da bolne slovenske dijake zastonj zdravi, ampak drugo še lepšo, da jim po ozdravljenju tudi slovenska zdravna spričevala daje brez ozira na to, ali so namenjeni slovenskim, italijanskim ali nemškim učiteljem. Te dni spet naredi po svoji navadi tako spričevalo dijaku, katerega je cel mesec zdravil. Ko dijak z listom v šolo pride, razrednik zarenči nad njim, da naj mu prinese drugo spričevalo v nemškem jeziku, kajti goriška gimnazija je nemška (?).

Dr. Rojec pa tudi v drugo dijaka se slov. spričevalom v šolo pošlje. Zdaj pa gospod profesor zroji! „Recite doktorju Rojcu“, začne kričati, „da naj spiše list v nemškem, italijanskem, francoskem, španjskem, angleškem, ali gerškem jeziku — samo v slovenskem ne, ker tega jezika ne razumem!“ Poleg tega še zažuga dijaku, da mu ne bode zamujenih ur opravičil, dokler mu ne prinese spričevala v takem jeziku, kakor on hoče. Tedaj namestu da bi bil ta vrli pajdagog in tirolski Mezzofantes, katerega si bodi dijaka poklical, da bi mu bil spričevalo v jezik njemu razumljiv prestavil, ali namestu, da bi katerega svojih tovarišev za to naprosil, rolni v šoli! Lepa reč je to! Rad bi vedel, kako se ta nemški poštenjak z našimi hribovci porazume, kadar pridejo k njemu za svoje sinove prašat. Menda jih pošilja „zu allen Teufeln!“ Kaj pa, ko bi mi njega tja poslali?

Kako se je dalje stvar razmotala, mi še nij znano; samo to vem, da je dr. Rojec tudi tretji pot dijaku dal slovensko spričevalo ter da je nanj tudi kolek s cesarskim orlom pritisknil. Morda vsaj ta podoba fanatika opomni, da živi v Avstriji, kjer ima slovenski jezik vsaj toliko pravice, kakor vsak tistih, katere on razume.

Iz Koroškega 11. maja. [Izv. dopis.] Že dolgo poprej, ko so se po Ljub-

ljani razne govorice glede novega škofa razlegale, se je na Koroškem in posebno v glavnem mestu povsem z veliko odločnostjo trdilo, da dobode Kranjska novega škofa v osebi g. dr. Valentin Müllerja, tukajšnega korarja in prošta, ki je ob enem vodja knezoškof. semenišča, ud deželnega šolskega sveta, in vodja družbe sv. Mohorja.

Imenovani gospod je dobil pretekli teden poročilo, da naj takoj na Dunaj pride ter se cesarju predstavi, ker bode postal knezoškof ljubljanski. Po sprejetju tega naznanila se precej odpelje ter na Dunaji prosi, da se mu ova slavepolna ali vendar le, posebno pri sedanjih okolščinah, težavna čast ne podeli. Prišel je že zopet nazaj in pripoveduje se v dobro podučeni krogih, da se mu je posrečilo odvrniti za sedaj ovo stopinjo. Ker je pa vendar le mogoče, da se končno vladi po mnogem iskanju, najbolj prilična in najugodnejša osoba g. Müller dozdeva, zato vam hočem tu v kratkem popisati ovega moža.

G. Müller pri narodnih Slovencih nij ravno v slabem spominu, on si ve ohraniti simpatije našincev, kar mu kot rojenemu Slovincu nij težko; mimo tega je tudi kot odbornik in predsednik družbe sv. Mohorja marljiv ter na ta način gotovo mnogo koristi duševni omiki in razbujni našega naroda, čeravno ne moremo trditi, da bi bil on uzrok ogromnemu številu družbenikov. Nasprotno je pa tudi pri vladi priljubljen in njej popolnem ugoden. On ravno nij prijatelj nemških centralistov ali tudi posebno nasproten jim nij. Slovenščini, ki se iz novega v semenišči med bogoslovci samimi kaj krepko goji, nij ravno neprijatelj, ali tudi podpira je ne kaj posebno.

Ob kratkem: gosp. Müller, ko bi šel v Ljubljano in po nekoliki skušnji gotovo prepričan, da je ljudstvo narodno, da se duhovščina — skoraj brezizjemno — narodnega programa drži in da v zvezi z drugimi narodnjaki tudi le duševno in gmotno razbuja lastni narod, iz katerega je povzeta, srčno želi in pospešuje, bil bi gotovo izprevidel, da je treba narodni duhovščini, katoliškemu in se narodnih pravic držemu ljudstvu le narodnega pastirja, ki mimo katoliških zadev tudi pozna in čisla narodne težnje in duševni napredek. Skoraj da smo prepričani, da bi potem mājhena, ne vedno dobra, neodločnost zginila in Kranjska bi bila menda zadovoljna imeti tacega glavarja.

Prepričani smo, da g. Müller sam spoznava, kako potrebna je ravno odločnost v taki stópinji in to posebno v sedanjem času. Mož, ki je mimo tega zelo učen, visokočisljan in kaj prijaznega vedenja, se, ako se mu bode sedaj posrečilo, odvrniti težavno (? Ur.) ali vendar le lepo čast, gotovo ne more na veke izogniti škofove mitre. Čislati moramo moža že zaradi tega, ker se je časti, ki ne doleti vsacega, odpovedal in jasno dokazal svojo nesebičnost in to z mnenjem, da imade Kranjska gotovo enako zaslužene možake, katerim se naj na občno zadovoljnost in hvalo slovenskega naroda podeli ova čast.

Iz Katanika 14. maja. [Izv. dop.] Kakor po drugih mestih je tudi pri nas navada, da se v meseci maji opravljajo šmarnice. Pri tej priložnosti se je poprej tudi vsako leto cerkev okinčala. Postavili so vanjo zelena drevesca in naše dekleta so napravile

banderca z narodnimi barvami, katera so se na drevesa nataknila. Letos pa se je našemu na slabem glasu stoječemu in bralcem vašega lista znanemu dekanu Križaju, vulgo Jurju Mohontu drugače dobro zadelo. Ker narodnih barv terpeti ne more, je tudi cerkev pustil rajše neokinčano. To revče, katero si ne upa človeku naravnost v oči pogledati, ki hodi po mestu osamljeno kakor deseti brat brez vsakega prijateljstva z našim meščanstvom, ki je slab pridigar, slab pevec, da si mora vsak človek z zdravimi ušesi zamašiti jih, se nam zdi, kakor da bi bilo prišlo k nam, iz polnega korita, dobre dekanske službe siliti se, ne pa krščansko ljubezen oznanjevati. To je lep kristjan in duhovnik, le zato ne pusti cerkve olepšati, da mu nij treba tako zoprne mu narodne zastavice gledati!

Iz Oggerskega 14. maja. [Izv. dop.] Stopram jutri bode prva plenarna seja našega državnega zbora. Koliko zastopnikov bode navzočih, to je, skoro bi rekel, vitalno vprašanje našega parlamenta. Tečajem zadnjega zasedanja so bile sednice redno prav slabo obiskane. Javno mnenje je nad tem nejevoljno mrmralo. Če bodo naši zastopniki tudi v denšnjem zasedanju svojo njim od volilcev naloženo in od njih sprejeto dolžnost tako zanemarjali, in raje doma okolo svoje kuruze postopali nego v drž. zboru sedeli, more se prav lahko zgoditi, da naš drž. zbor ne bode mogel več sklepati, in da bo zavoljo pomanjkanja sape navidezno smrt storil. Magjarska lenôba je pregovorna, ter se ne razodeva samo v prostem narodu in v socialnem življenju, ampak tudi v odličnih zastopniških krogih in v celem našem javnem življenju. Velik del naše slabe uprave ima ravno v lenôbi svojo korenino.

Dunajski časopisi prinašajo uvodne članke in povečje dopise, ki so vsi polni hvale na našo opozicijo. Nij pa še dolgo tega, ko so hoteli ravno isti časopisi naše levičnjake na kislem zelji pojesti. Ta nenadana hvala iz taborja ustavovercev ima svoj nagib v tem, ker je naša iz Deakove stranke proizišla delegacija nasproti radodarni avstrijski delegaciji marsikateri strošek v skupnem proračunu zbrisala. Avstrijski ustavoverci, videči, da nečejo več Deakovci toliko plačati, kolikor oni zahtevajo in v proračun postavljajo, so začeli na enkrat z našo opozicijo koketirati. Iz tega se vidi, koliko ustavoverno prijateljstvo velja. Stara „Presse“ se je celo tako daleč zagnala, da že radikalno reformo našega drž. zbora prorokuje! Kolo med delegacijama, ki je do sedaj tako gladko in brez hrupa obračalo se, je res malo zaškripnilo. Na tem pa nij naša Deakova stranka kriva, ampak oni, ki so duvalizem storili. Mi smo z našo delegacijo za celo zadovoljni, ter je hvalimo, da je proračun za skupne stroške tako vestno pretipala.

Kar se naših notranjih zadev tiče, je pred vsem drugim vprašanje komisarijata v Novem Sadu in srbske cerkvene in šolske zadeve tisti predmet, katerega se je javna diskusija polastila. O tem predmetu pišejo denes malo da ne vsi naši veljavnejši časopisi. „Naplo“, „Reforma“, „Magjar Politika“, „Pester“ in „Ungar. Lojd“, „Zastava“, „Slovenski Noviny“, „Pančevac“, in „Narodni Noviny“ vsi razglabajo to vprašanje, to se ve, da vsak teh časopisov s svojega stališča. Pomenljivo je, da „Ungar. Lojd“ solidarnost s srbskimi magjaroni, katerih glasilo je „Srbski

Narod", odvraca. Srbskim magjaronom žuga tedaj enaka osoda, kakor hrvatskim magjaronom pod vodstvom barona Raucha, ta osoda namreč, da jih vlada kot ne več porabljeni politični materijal od sebe odbija. Če bi se bili srbski narodnjaki pod vodstvom Miletiča samo na pol tako naše vladi približali, kakor hrvatski narodnjaki pod Mrazovićem, bi se bilo to tudi že zgodilo. „Narodne Novine“ sicer pišejo, da je intencija naše vlade, izjemno stanje o srbskih cerkvenih in šolskih zadevah v permanenciji držati. To mnenje „Nar. Nov.“ ne odgovarja političnemu položju. Vlada bi rada čem preje novosadski komisariat odpravila, ter z uvedanjem normalnega stanja spet iz tistega klanca prišla v kateri je z njegovim uvedenjem zašla. To pa brez srbskega cerkvenega kongresa izvesti ne more. Ona bi rada tak kongres sestavila, s katerim bi mogla po svojih nazorih paktirati. Pri žilavosti srbskih narodnjakov nij pomisliti na to, da bi v njem kedaj večino imela. Nazadnje bo pa stvar ravno tako iztekla kakor na Hrvatskem: prišlo bo namreč do kompromisa. Dokler se pa cerkveni kongres ne bode sklical, bode tudi vladni komisar v Novem Sadu fungiral, kajti stopram kongres more tisti organ tvoriti, ki bode vlasten, upravo srbskih cerkvenih in šolskih zadev v roke vzeti, ki so sedaj v rokah komisarja Majthenya.

Iz Belgrada 10. maja [Izv. dop.] Naš minister Ristič je na Dunaji z avstrijsko-ogerskimi diplomati imel posebno živотно pitanje za Srbijo rešiti, namreč pitanje o srbski železnici. Prej sem že v vašem listu omenil, da si naša vlada prizadeva dogovoriti se o tem z Avstrijo in Turško, da se naša železnica, ki se ima zidati, zveže na avstro-ogerski strani s kikinjsko-peštansko, na turški strani pa pri Aleksinci ali pri Jankovi Klisuri. Pravijo, da je naš minister z Avstro-Ogersko dogovor srečno izvršil in da je dobil zagotovilo, da vaša monarhija tudi Turkom glave zvedri. To je čisto naravno, ker ako se iz Ogerske naredi skozi Srbijo proti Solunu železna cesta, ne bode samo Srbiji, nego morda še več avstro-ogerski trgovini koristila. Avstrija dela torej na svoj prid, ako nas podpira. — Naša vlada dela med tem vse priprave za železnico. Izposlani so inženjerji, da našo progo trasirajo. Dalje je vlada stopila v dogovor z dvema društvoma zaradi zidanja železnice in sicer z enim francosko-ruskim in enim angleškim društvom. Prihodnji narodni skupščini bode na mizo prišel končni predlog. Tako bomo tudi v tem velik korak naprej storili.

Zopet je prestal izhajati izvrsten naroden tukajšen časopis „Branik“ iz uzrokov, katerih je boljše da jih ne omenjam, ker nijso veseli.

Na dunajski svetovni razstavi nij Srbija z ničem zastopana. Vendar nameravajo mnogi trgovci v Beč potovati na razglede kulture.

Vreme je pri nas neprestano premenljivo. En čas dež gre, en čas solnce sije. Včeraj smo imeli silno ploho z gromom.

Domače stvari.

— (Konfisciran.) Včerajšnji „Slovenski Narod“ je bil konfisciran. Povod, da se je c. kr. državnemu pravdnstvu ali c. kr. policijskemu svetniku Ahčinu tako

dopadel, da je na pošti in v tiskarnici vse iztise za sebe brezplačno naročil, je bil članek „Muhasta pisma I.“, v katerem se zadevuje malo naš c. kr. deželni načelnik, g. Auersperg. Dotični članek stoji zdaj kot „corpus delicti“ v tiskarskem stavku uradno zapečaten v tiskarni. — Da čč. bralce odškodujemo za izgubo včerajšnje številke, dodali smo denes prilogo.

— („Sokolov“ izlet prepovedan.) Družabniki ljubljanskega „Sokola“ so nameravali v nedeljo, t. j. jutri, napraviti izlet na Lávrico na dolenski cesti, a predvčeranjem je dobil odbor tega društva od ljubljanskega mestnega magistrata, resp. od župana Dežmana ukaz, ki se opira na naredbo deželne vlade in določuje, da „ne smejo „Sokolci“ v družbi od navadnega zbirališča in mesta, in ravno tako tudi ne zvečer v mesto nazaj;“ dalje se ukazuje, da se ima vsaka godba ali trobljenje v mestu opustiti in „društveni odbor je odgovoren, da se nazaj vrnivši „Sokolci“ že zunaj mesta razidejo.“ Videč te šikane je odbor sklenil, da „Sokolovega“ izleta v nedeljo ne bode.

— (Iz Gorice) se nam 14. t. m. poroča sledeča jako zanimiva novica: „Sekcijski chef Fiedler se je denes pripeljal v Gorico ter je začel tukajšnjo realko in gimnazijo pregledavati. To je v teku petih mesecev že drugi izredni ministerski komisar, ki naše šole preiskuje. Kaj ne, Stremayer nas posebno ljubi! — Ali je pa pri nas toliko gnjilobe, da je niti energični Wretschko zadnjič nij mogel izrezati?“ —

— (Ljubljanski porotniki.) Vsled reklamacij g. P. Grasselli-ja in dr. Vošnjak-a je bilo pet nepostavno med ljubljanske porotnike vpisanih (med temi tudi dr. Keesbacher) iz listine izbrisanih, osem pa nepravilno izpuščenih narodnih (med njimi gg. dr. Ambrožič, dr. Pavlič, prof. Valenta itd.) med ljubljanske porotnike vpisanih. Ali se je razen „Sl. Narod-a“ še kateri drugi ljubljanskih slovenskih časnikov brigal za imenik porotnikov; nam nij znano.

— (Dr. Ant. Arko) pride v bólnico v Ljubljano za sekundarija.

— (Študentovske štipendije.) Uradna „Laibacher Ztg.“ razgláša 29 štipendij, katere se bodo s pričetkom 2. semestra 1872/3 dijakom v Ljubljani podelile.

— (Od Jeruzalema na slov. Štajerskem) se nam piše 14. t. m. Včeraj po polodne je šla tukaj toča, debela kakor koruza. Škoda je majhena, pa ljubše bi nam bilo, da nij nobene. Kako je v gornjih krajih, še ne vemo, dozdeva nam se pa, da je šla tudi tam, ter naredila več škode kakor pri nas.

— (Iz Novega mesta) se nam 14. poroča: Včeraj smo imeli tukaj vihar in točo. Škode je precej veliko v vinogradih in po vrtilih. Kako daleč je toča segla, poročevalec ne ve.

— (Nesreča.) Na ljubljanskem kolo-dvoru je predsinočnem mašina železničnemu služabniku obe nogi odtrgala.

— (Iz Kropce) se nam 14. maja piše: Denes dopoldne nesla je mati štirih majhnih otrok, svojemu možu, ki je streho delal, skodlje. Ko pride na gank, kateri je bil 3 do 4° od tal in že star, se odtrgajo razgnjiti tramovi in pade žena globoko. Takoj so jo z zakramenti za umirajoče prevideli in pravijo, da bo težko še ostala pri življenji.

— (Iz Celja) se nam piše 13. maja: V nedeljo je bilo tukaj na povelje ces. kr. okrožne sodnije zaprtih več meščanov, kateri so v preiskavi zavoljo zločinstva posilne nečistosti in oskrumbe. Med zaprtimi je tudi med. dr. W.....r. Ti možje so zapeljevali 10 do 12 letna šolarska dekleta. Ta škandal se je že dalje časa godil, predno nij eden učiteljev po naključbi stvar zasledil. Tudi en oficir je zapleten v preiskovanje. Čudno je, da oficir še nij v zapor dejan v tem, ko so civilni zločinci že vsi zaprti.

— (V Ormuškem okraji) — tako se nam piše — so pri volitvah velikega posestva v okrajni zastop zmagali nemškutarji s 30 proti 28 glasovom. Da nijso narodnjaki zmagali, tega so krivi, vsaj po večjem, inteligentni Slovenci v Ormuži, ki so se za te volitve kratko malo brigali. Z dobrim vodjem na čelu bi gotovo ne bili propali. Tako meni naš dopisnik, kar se tudi nam jako verjetno zdi.

— (Zločinstvo.) Dne 2. maja se je posestnikova supruga Marija Slavič v Pristovi, ljutomerskega okraja od hiše oddaljila in stoprv tretji dan jo je našel njen mož na skednji sicer še živo, vendar zelo ranjeno; vsled teh ran je dne 6. maja umrla. Pri sodnijskem preiskavanju se je pokazalo, da je Marija Slavič vsled nekega nasilnega napada umrla.

— (Iz Brežic) se piše: V občini Brezje so zasledili zelo primitivno ponarejanje denarja komaj dvanajstletnega otroka. Način po katerem je mlad ponarejalec svoje falzifikate delal, ne dá misliti, da mu je bilo na resničnem izdavanju ležče; topil je svinec v žlici, vlil potem koščke kakor deseticice in štirkrajcarje, potem pa pravi denar od zgoraj pritisnil. Po enem tovarišu dečkovem so prišli taki „denarji“, koje se je na negativnem štemplji na prvi hip lahko spoznalo, v premet in da-si je tudi neverjetno, našli so se ljudje, ki so jih kot pravi denar vzeli. Pričeto preiskovanje menda ne bode kriminalnih indicij ovajalo.

— („Novice“), kadar so v hudoletnih stiskah, kličejo na pomoč delničarje „Narodne tiskarne“, da jim naj oni pomagajo zoper ta hudobni brezbožni „Slov. Narod“, katerega vselej one napadati začno. V takih stiskah so zdaj; zato hote mistifikovati svoje bralce z nekim izmišljenim „Poslanim delničarjev narodne tiskarne“, kateremu se na čelu pozna, da so ga morali spisati le kebrolovni mameluki „Novic“, če ne pratkarsko pero. Kajti strah, da bi kako narodno podvzetje že v prvem letu ne neslo saj poštenih prvaških 10 do 20%, nahaja se le v onih krogih, katerih geslo je že od nekdaj bilo: Ta je prva. Uredništvo „Novic“ pa je najmanje poklicano, o pristojnosti pisave soditi.

— (Narodna žaba,) tudi „Brenclj“ imenovan, je te dni priregljala iz tiskarne Blaznikovih dedičev. Zapopadek lista in tisk sta vredna eden družega, oboje — umazano.

Razne vesti.

* (Klub starih samice.) V našem času asocijacije, ki žene vedno novo raznovrstno cvetje, ne moremo se čuditi, ako kasta človeške družčine, čije udje stoji v takem času, ki cvet življenja navadno že več ali manj presega, — tudi med ustanovnike spravi se. Napravilo se je baje v Pragi društvo pod znamenito ustanovno firmo „klub starih samice“ ali devic, čijega nálog ne bi bilo samo društveno vzbujanje in medsobno podpiranje

k poštenemu zaslušku, nego tudi to, sredstva in pota najti, da se pride pod „havbo.“ Vsakako bi znal psiholog v poslednjem oziru interesantne studije napravljati, da bi konstatoval, ali je zadnja točka programa izvršljiva, ker je vsled takega „on dit“ ravno pri takem cilju zmirom kot močan nasprotnik — nevoščljivost — tudi engazirana.

* (Boj za devojko.) V „Glasu Črno-gorca“ beremo sledeče: Jedna srbska devojka, po imenu Milja, rodom iz Kuča, služila je pri Turčinu, dervišu Efoviču. Derbiš jo je hotel prodati enemu binbaši za 4000 grošev in s silo jo poturčiti. Devojka je slišala pogovor med njima, te reče potem dervišu: „Nijam ja Arabkinja, da se prodajem, niti ču se turčiti.“ Na to se derviš razljuti in siroto Miljo tepe. To izve pop Zarija in Andrija Smokovac, pa pošljeta jedno ženo po deklico. Ko pride, vprašata jo, ali jo res silijo poturčiti se, ter jej potem svetujejo, pobegniti od derviša in se skriti v krščansko cerkveno hišo. Ko so Turki izvedili, da je deklica v cerkveni hiši, prihromeli so z orožem, da bi jo izveli. A Srbi, na čelu jim Smokovac tudi pograbe orožje in deklico branijo. Do polnoči je boj trajal, nazadnje so Srbi zmagali in deklico spremili v Zeto, kjer je varna.

* (Princ Iturbide.) Iz Pariza se javlja smrt od cesarja Maksimilijana adoptiranega princa Iturbide, sina Don Avgustina I., cesarja meksikanskega. Časniki so sicer tega veliko skušenega meksikanskega princa že večkrat umreti pustili, resnično pa je umrl še le 8. t. m., 48 let star. Kakor znano, prišel je ta potomec Montezumas-ov, potem ko so cesarja Maksa vstrelili, brez vse pomoči v Pariz in je tam v Rue Courbevoie šest do osem mesecev gostilnico z javnim plesiščem združeno imel. Moža, ki bi bil, ako bi to bila srečnejša osoda hotela, vladar velikega ljudstva postal, bilo je tedaj večkrat slišati, kako je svojim gostom, ne iz najfinjih stanov, melanholično rekal: „Renouvelez vos consommations, Messieurs!“ Zadnja leta se je premožnost revnega princa zboljšala, tako da je mogel v zmernem blagostanji živeti; dve, trikrat na teden obiskoval je s svojo gospodinjjo, ki mu je tudi v času zvesta ostala, jedilnico v Rue Brongniard v petem nadstropji, katero je oskrbovala mulatinja, Lisette Jobert. Obed nij bil drag, — 1 frank 40 centimes, z vinom vred. Vsa družina male restavracije je imela do princa najvišje spoštovanje. Nekateri so ga imenovali „Monseigneur“ in ako ga je gospodična Jobert zeló z „Sou Altesse“ nagovorila, spreletel je ponos njegovo fizijognomijo. Bil je pa prepričan, kakor se je po obedu pogosto od njega slišalo, da bode nekega dne v Meksiko se vrnil in zopet svoje pravice dobil.

* (Pravda zaradi enega krajcarja.) Pri košiški kraljevski sodnji se je te dni razpravljaj primerljaj, ki utegne v zgodovini „čudnih pravd“ edini biti in dokazuje na kako nesramen način so nekateri kljubu štampelskega davka in odvetniških stroškov pravdarjam udani. A je imel B na menjico 501 gld. 2 kr. izplačati. B pa je samo 501 gld. 1 kr. izdatelju menjice poslal, na kar ga je poslednji pri menjiški sodnji tožil. Sodnija ga obsodi na plačanje ostalega krajcarja. Pravdne stroške pa iznašajoče 70 gld., plačata skupaj. Papirja so pri tej pravdi porabili 78 pól. — Takim pravdarjam naj bi se še posebno visok štampelski davek naložil, da se prevzetnost in samovolja ustavi.

Narodno-gospodarske stvari.

— Bankina akta je tedaj suspendirana. „W. Z.“ razglasa 14. maja cesarski ukaz od 13. maja, s katerim se z ozirom na §. 14 osnovnih postav o državnem zastopu od 24. dec. 1867 §. 14 pravil privilegirane avstrijske nacionalne banke spremeni. Nacionalna banka se pooblaščuje, menjice eskomptovati ali na efekte praviloma

posojevati, ne da bi glede zneska bankovcev, kolikor v ta namen izdaje, bila vezana na svoto, katera je v 2. odstavku §. 14 bankinih pravil postavljena. V tem ukazu nij povedano, do katere svote sme nacionalna banka povišati število papirnatega denarja. Ako hoče, sme tudi 100 ali 200 milijonov gold. v bankovcih izdati. V narodno-gospodarskem oziru se suspendiranje bankine akte ne da dobro zagovarjati. Kriza na dunajski borzi morebiti tudi vsled tega čina ne bode odpravljena; nasproti pa je hudo poškodovan državni kredit, kar se že kaže v vednem padanju državnih obligacij in v povišanem azijski. Profit imajo samo akcijonarji nacionalne banke, katerih delnice so za 20 gold. višje poskočile.

— Kriza na borzi dunajski še požira vedno novih žitev. Eden pred malo časa najbogatejših bankier-jev, pl. Boschan, se je po došlem nam telegrafičnem poročilu 15. maja umoril.

— Na dunajski borzi je 15. maja zopet 100 firm krido napovedalo. Kam bode še peljala ta katastrofa?

— Stanje setev, vinogradov in sadja v Banatu po „Pančevcu“ nij tako slabo, kakor se je bilo bati vsled poslednjega snega in mraza. Mraz je na mnogih mestih vegetacijo ustavil in cvetje na sadnem drevju poškodoval, tudi repica je pozebla. V Pančevu je mraz pozitivno škodo naredil v vinogradih; isto se poroča iz Vršca in Bele Cerkve. Iz Sombora se piše, da je vreme jako hladno bilo, pa da nij škodilo setvam, katere v obče dobro stoje. Iz Segedina se poroča, da je bilo mraza, pa da nij učinil znatne škode. Iz V. Bečkereka javlja se, da je mraz setve posmodil, osobito pak repico. V Kikindi in okolici bil je hud mraz, kateri je jako škodil repici in vinogradom.

Poslano.

Odgovor gosp. dr. Costi.

Najprej se gospod dr. Costi zahvaljujem za to, da je on vsa poročila 3eh ravnatelj-jev „mutatis mutandis“, kar se banke „Slovenije“ tiče, kakor resnična potrdil! Samo naj mi dovolji, da še nekatere po njem navedene stvari pojasnim, kakor to resnica zahteva:

1. Gosp. dr. Costa je remuneracijo, katero je za ravnatelje on sam v seji 11tega februarija 1872 predlagal, do 1. septembra, ne pa do avgusta, kakor on pravi, potezal. Taista mu tudi ni bila oktroirana, ampak on je v taisti seji izrekel, da je s to remuneracijo za zdaj zadovoljen. Jaz pa ostanem iz temeljnih vzrokov pri svojem nazoru, ka je on samo zaradi tega se remuneracije odrekel in si pridržal primerno plačo, ki mu jo bo glavna skupščina votirala, ker mu je po pravilih ni nikdar opravljeni svet votirati smel.

2. Nij res, da bi bili vsi ravnatelji v seji 11. februarija 1872 za dr. Costovo remuneracijo glasovali. Predno je prišla v obče plača ravnatelj-jev in posebej plača dr. Coste v obravnavo opravljenega sveta, sva bila dr. Kočevar in jaz iz seje odšla. Torej gosp. dr. Kočevar in jaz nisva niti za plačo ravnatelj-jev, niti za remuneracijo dr. Coste za 2000 gl., kakor je gosp. Pesarič predlagal, niti nisva v obče za nikakoršno remuneracijo glasovala.

3. Jaz sem v seji 26. decembra 1872 izjavo dal v imenu vseh ravnatelj-jev, ka so pripravljene, ako ne bi posli banke dobro napredovali, dati si drage volje svoje plače zmanjšati, odnosno tudi se vsaki plači odreči; ali za zdaj pa, ker banka prav dobre posle dela, tega treba nij. — Gosp. dr. Costa trdi, ka plača ravnatelj-jev na leto 1200 gl. iznaša, kar tudi nij res, ker nij plača za celo leto izrečena, ampak samo začasno od seje do seje opravljenega sveta, ki mora po pravilih vsak mesec

biti. V vsaki taki seji se ravnateljska plača lahko zmanjša, ali tudi popolnem odpravi. Sicer se pa mora ta plača jako mala imenovati, v primernosti z veliko odgovornostjo, katera je ravnateljem naložena, in ako se pomisli, da seje po navadi 3 ure trpé, v katerih se naj važnejši, za napredek banke odločivni finančni koraki sklepajo, za kar vse so le edino ravnatelj-ji odgovorni. V pošteev je treba vzeti, koliko strahu in skrbi so imeli ravnatelji v času, ko se je jako dvomilo, ali bo banka katerikrat v življenje stopila. Kakor vtemeljitelj banke nijso imeli ravnatelj-ji niti naj manjšega dobička (pri vseh takih podvzetjih navadnega tako imenovanega „Gründergewinna.“) Vse svoje delnice so ravnatelji sami polno vplačali. Naravnost smešno pa bi bilo, da bi imeli ravnatelji pri denarnem zavodu, katerega svrha je dobiček, tako odgovornost in take skrbi zastonj, samo delničarjem na korist.

4. Gosp. dr. Costa je pozabil v svojem ogovoru da je on sam po svoji oblasti kakor podpredsednik 6 sejsklical. Ali je morebiti to samo iz tega namena storil, da bi „Novice“ potem ravnatelje obrekovale?

5. Kar se praške podružnice tiče, ostanem pri svojem trdenji: g. dr. Costa je brevi manu proti pravilom taisti dovolil zavarovanje zoper točo, vsled česaje moral opravljeni svet, „nolens volens“ proti pravilni „fait accompli“ na eno leto potrditi. Ob enem je pa opravljeni svet v bankinem interesu svoj „veto“ vložil proti raztezanju zavarovanja proti toči.

6. Kar se opomina g. dr. Coste tiče, da mora v pospeševanje banke povsod varčnost in pravilno postopanje vladati, sklicuje se lahko podpisani na zapisnike, pripravljene ob enem g. dr. Costi tudi veliko varčnost, posebno pa, da bi se enkrat privadil, kar je dr. Valenta velikokrat ustno poudarjal, biti po pravilih nič več in nič manj kot izvrševalni organ ravnateljstva.

7. Ravnatelji so bili primorani, se svoje pravice kakor opravljeni svetniki poslužiti in za svoj predlog glasovati, dobro vedoči, ka bi sicer gotovo Costovci v njihovi nenazočnosti proti vsakemu predlogu ravnateljstva glasovali, ako ne bi bil dr. Costi po volji. Ravnatelj-ji so lojalno, brez ovinkov, povedali, kaj zahtevajo za svoj trud in za to veliko odgovornost, katero so prevzeli po pregovoru „Clara pacta, boni amici“. Držali so izpod svoje časti na priliko: tako postopanje, da bi bili pred svetom širokoustno izjavili, ka bodo ravnateljske posle za stonj opravljeni, na koncu leta bi bili pa svoje terjatve stavili, kakor je že to več let v navadi pri tajništvu „slov. Matice“, literarnem zavodu, katerega svrha nij dobičkarija.

8. Nij res, da bi pripadala po §. 60 pravil 2% čistega dobička vsakemu ravnatelj-ju, ampak pripada mu samo 1%.

Kaj je „Facit“ vse te škandalozne polemike, katero so lažnjive „Novice“ s trte zvile?

Da je dokazano, ka hoče dr. Costa ravno tako kakor vsak ravnatelj in vsak drug človek na tem svetu, počenshi od gosp. dr. Bleiweis-a notri doli do Jakoba Alešove-a, za svoj trud in za svoje delo primerno plačan biti. —

Pravi uzrok začetka vse te „Noviške“ polemike je pa ta, da hočejo tisti možje, katerim je bila banka „Slovenija“ notri do zadnjega časa strašen „Schwindel“ in kateri so se dr. Costi, dr. Valenti in meni posmehovali, da smo se tacega „Schwindelna“ lotili, zdaj z vso silo opravljeni svetniki ali clo ravnatelj-ji postati, in sicer taki možje, ki so še le pretečeni teden, eno ali dve delnici kupili samo v to svrhu, da bi mogli v glavno skupščino priti in tam kandidirati. Torej tiči korenina tega prepira v prav navadni zavirljivosti in v naj prostejšem kruhoborstvu (po ljubljansko „fovšarija“ imenovanem), kajti vsak bi bil sam rad opravljeni svetnik in ravnatelj banke „Slovenije“ misleč si: Zakaj bi jaz te remuneracije ne vlekkel, zakaj jo mora ravno dr. Zarnik ali

kdo drugi? Očka Souvan bi ravno s tem apetitom, kakor gosp. Jakob Alešovec ravnateljsko remuneracijo rada potezala in potem bi oba s strašnim zadovoljstvom svetu pripovedovala, da je pri banki „Sloveniji“ zdaj vse v naj lepšem redu.

V Ljubljani 16. maja 1873.

Dr. V. Zarnik.

London	111	—	—
Napol.	8	96	—
C. k. cekini	—	—	—
Srebro	110	25	—

Mlin

pod števil. 57 v **Bohinjski Beli**, okraj Radoljica na Gorenjskem, 1 1/2 ure hoda od kr. Rudolfske železnice oddaljen, z obilno vodo preskrbljen, se žagalnico desk in njivo vred, je po niski ceni na prodaj. Ponudbe prejema lastnik

(139—1)

Josip Mrak.

Popotnikom

na **Dolenjskem** se daje na znanje, da od 1. junija vpisanje popotnikov med Rudolfovom in Litijo ne bode več pri c. k. poštne uradu v Rudolfovom, ampak v bukvoznici g. Wepustek-ove udove (na velikem trgu) ravno tam.

C. k. poštni urad v Trebnjem

15. maja 1873.

M. Gressell,
poštarica.

(135—2)

Dunajska borza 16. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71	—	80	—
1860 drž. posojilo	96	—	75	—
Akcije narodne banke	940	—	—	—
Kreditne akcije	288	—	—	—

Tujci.

15. in 16. maja.

Europa: Ruard iz Bleda. — Potočnik iz Kroke. — Baumann iz Stuttgarta.
Pri Elefantu: Toman iz Dunaja. — Kavrič, Prebiv iz Nove vasi. — Abrem iz Istre. — Pirce iz Trsta. — Grofica Pače z družino iz Ponoviča. — Hirsler iz Dunaja. — Draš, Segar iz Gradeca. — Schotz iz Brna. — Jelovšek z družino iz Vipave.
Pri Malici: Fink, Srečko iz Gradeca. — Širmhofer iz Napulja. — Hirš, Majer, Burghart iz Dunaja. — Širca iz Žaveca. — Zabel — Nixdorf. — pl. Guttmansthal, Beukomki iz Trsta.

Epileptičen krč ali božjast
 zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45. (255—54)
 Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Naznanilo.

Od Korenovega travnika v Pruljah se letošnja košnja na štiri dele po niski ceni v najem daje, od vtorka. Več se izve pri hišni posestnici v **Ljubljani**, na Poljanah števil. 66. (133—2)

Zobni zdravnik

A. Paichel

se počasti p. n. zobobolnim naznanjati, da ordinira v zobozdravnem in zobotehničnem stroku od 9. do 12. in od 2. do 6. ure v „Zvezdi“ v Cetinovičevi hiši števil. 37 v I. nadstropji. (132—3)

POHL & SUPAN
 v Ljubljani
 na dunajske cesti, v Grumnikovi hiši
 (pred Gust. Stedry),
 priporočata p. n. čestitemu občinstvu na novo izbrano zalogo **špecerij-skega in tvarinskega blaga in barv** z zagotavljenjem najboljše postrežbe in najnižjih cen.
 (136—1)

„Národna tiskarna“

v Ljubljani,

v Mariboru,

v Tavčarjevi hiši, hótel Evropa, na celovski cesti,

v koroški ulici, Pöschl-novi hiši, števil. 229,

si dovoljuje s tem čestitemu občinstvu naznanjati, da je popolnem z najnovejšimi pismenkami in olupšavanji, kakor tudi z najpopolnejšimi ročnimi in brzotiskalnicami ter drugimi stroji oskrbljena, in da je v stanu, vsa prejeta naročila hitro, elegantno in po ceni izvršiti.

Tiskarnica se priporoča posebno za: časopise v vseh velikostih, letna sporočila, literarna dela, koledarje, brošure, računska poročila, zapiske blaga, zapisnike cen, zapisnike društvenih udov, kataloge, račune, fakture, glave na pismeni papir, cirkulare, menjice, jedilne liste, vstopnice, diplome, vabilne liste, izkaznice, mrtvaške ali parte-liste, vizit-karte, — dalje vse sorte formulare in tabele za c. k. urade, advokate, notarje, železnocestne in cestno-vozne liste, oznanila za prilepljenje na ogle, v mali in največji obliki, kakor vse tu ne naštete v strok tiskanja spadajoče stvari.

Končno si dovoljuje č. p. n. občinstvo in posebno gg. advokate in notarje pozorne storiti na

zalogo tiskanih formularov

in priporoča: *velike dnevne zapisne knjige, 3kratne in 2kratne ekspenzare, oglašene in vložne pole, interimske liste*, slovensko in nemško, *pooblastila*, na celi ali pol poli, slovensko in nemško, *eksekutivske prošnje, protokole, certifikate, konsignacije, notarski repertorium* in druge formulare.